

Säädösehdotusten vaikutusten arvioinnit

Vaikutusarviointien laatu ja sen kehittäminen

Lakivaliokunta kuuleminen 11.2.2021

Professori Anssi Keinänen

Tutkimusjohtaja Jussi Pajuoja

Oikeusministeriön vahvuuksia ja heikkouksia

- OM valmistelee perustuslakia koskevat hallituksen esitykset, perusoikeusosaaminen on kauttaaltaan hyvää
- OM vastaa laintarkastuksesta, lakiteknilinen laatu on yleensäkin korkeatasoista
- OM on valmistellut ohjeet säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista, vaatimus vaikutusarviointien tekemisestä tiedostetaan hyvin
- Lainsäännön arviointineuvoston kritiikkiä
 - Konkurssilaki: ympäristövastuut ja ympäristövaikutukset puutteellisesti käsitelty
 - Tuomioistuinviraston perustaminen: Ei arvioitu uudistuksen vaikutuksia käsittelyaikoihin, päätösten laatuun ja määriin tai asiakkaiden kustannuksiin
 - Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa: Esitys tulisi kirjoittaa yleiskielellä siten, että myös muut kuin hallinto-oikeuden asiantuntijat ymmärtävät sisällön.

Jälkiseuranta on puutteellista

- Rikos- ja prosessioikeudessa on monia käyttöalaltaan suppeita ja menettelyiltään monimutkaisia järjestelmiä, esimerkiksi
- Nuorisorangaistus (2005)
 - Hallituksen esityksessä arvioitiin 300 tapausta vuodessa, toteutuma kymmenen
 - Käyttö on niin vähäistä, ettei seurantatutkimusta uusintarikollisuusvaikutuksista voida tehdä
- Syyteneuvottelumenettely (2015)
 - Arvio 500 rikosasiaa vuodessa, toteutuma 30-50
 - Uudistuksen perusteena olivat taloudelliset säästöt
- Jälkiseurannassa tulisi muun muassa selvittää, ovatko ylläpitokustannukset – hallinto, koulutus jne. – suuremmat kuin taloudelliset säästöt ja muut vaikutukset
- Jälkiarviointi tulisi kohdistaa myös seuraamusjärjestelmään kokonaisuudessaan, muutoin vaarana on monimutkaistuva ja tehoton järjestelmä.